

**ČO PRINÁŠA KONTINUÁLNE
MONITOROVANIE CO₂?**

Magyarová G., Záčeková V., Vachová M.
FNsP Nové Zámky

UMELÁ PLŮCNA VENTILÁCIA

Ciele:
získať a udržiavať optimálne hodnoty
parciálneho tlaku O₂ a CO₂
bez vedľajších nežiaducich účinkov

Monitorovanie

- kyslíka - kontinuálne
- CO₂ – kontinuálne?

Dôvody **kontinuálneho** merania CO₂ u novorodencov

- prevencia fluktuácie hodnôt parciálneho tlaku CO₂ v krvi počas UPV /CPAP
- menej odberov krvi: *(Mukhopadhyay S, Mazrer R, Puopolo KM, RespirCare, 2015)*
  - menšie krvné straty
  - ↓ bolesť

Krvné straty

Príčiny anémie prematúrnych:

- neadekvátna produkcia erytrocytov (do 32. g. t. prevažuje erythropoéza v pečeni)
- krátka životnosť (35 – 50 dní)
- **krvné straty**: v pomere k cirkulujúcemu objemu krvi nezrelých môžu dosahovať až **5 – 10% celkového cirkulujúceho krvného objemu**
- **spontánna úprava** anémie prematúrnych vyžaduje **3 – 6 mes.**

(Cassady, 2011; Bell, 2008)

Transfúzia:

- zhoršenie IVH I. a II. stupňa na III. a IV. stupeň
- vzostup incidencie nekrotizujúcej enterokolitídy a retinopatie

(Baer, Lambert, Henry et al., 2011; Bell, 2008; Widness, Madan, Grindeanu et al., 2005)

Bolest'

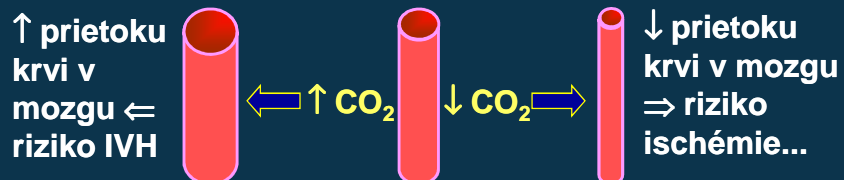
- **dlhodobá pamäť na bolesť**: novorodenec vystavený bolesti reaguje v budúcnosti bolestivejšie na algické procedúry (Taddio, Shah, Atenafu, Katz, 2009)
- **zníženie schopnosti prejavovať bolesť** pri opakovaných bolestivých stimuloch neznamená vymiznutie bolesti, zhoršuje však možnosti jej posúdenia (Verklan, Walden, 2010; Hummel, van Dijk, 2006)
- **zmena sociálneho správania** dieťaťa vystaveného opakovanej bolesti (Walden, Frank, 2003)
- **oneskorenie reakcie na bolesť** u nezrelých detí (Slater, Fitzgerald, Meek, 2007)

Príčiny fluktuácie CO₂

- zmeny **stavu ochorenia**: zlepšenie, zhoršenie stavu
- kondenzácia **vodných** pár vo ventilačnom okruhu
- podanie **liekov** ovplyvňujúcich spontánne dýchanie, zmeny dychového objemu, odporu
- nahromadenie **sekrétov** v dolných dýchacích cestách
- narušenie vytvorenej **funkčnej reziduálnej kapacity** (endotracheálne odsávanie, zlyhanie fixácie NCPAP...)

Vplyv CO₂ na perfúziu mozgu

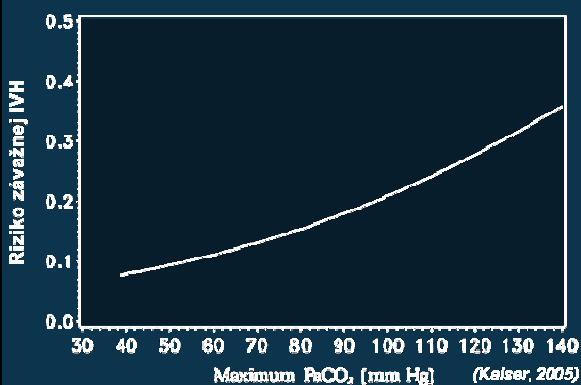
- reaktivita **cerebrálneho prietoku** na zmeny CO₂:
  - zrelí zdraví novorodenci: 6 - 25,4 %/kPa
  - **prematúrni novorodenci s UPV: 11 - 67 %/kPa**

(Kaiser 2008)

Vplyv výkyvov PaCO₂ na cerebrálnu perfúziu

Hyperkapnia: vazodilatácia cerebrálnych ciev → riziko intraventrikulárneho krvácania

Hypokapnia: vazokonstrikcia cerebrálnych ciev → riziko periventriculárnych leukomalácií

Riziko dlhodobých následkov: PMR, DMO...

Schmid a kol. 2013: Prospektívne monitorovanie rizikových faktorov znižuje intrakraniálne krvácanie u nezrelých (Prospective risk factor monitoring reduces intracranial hemorrhage rates in preterm infants):

- incidencia IVH 22%, z toho ťažké formy **9,1%**
- komplex opatrení v prevencii IVH, jedným z nich bola **prevencia epizód hypokapnie**
- pokles incidencie IVH na 10,5%, ťažké formy **3,7%**.

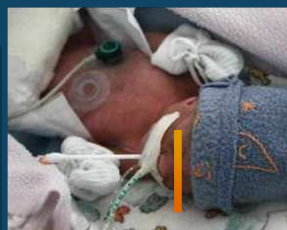
NÁKLADY NA LIEČBU ELBWI S DLHODOBÝM POSTIHNUTÍM

- Tommiska (Hospital for Children and Adolescents, University of Helsinki, Fínsko) **Náklady na starostlivosť o novorodencov s extrémne nízkou pôrodnou hmotnosťou počas prvých 2 rokov života** (Economic costs of care in extremely low birthweight infants during the first 2 years of life):
  - celková zdravotná starostlivosť o ELBWI do 2 rokov: 104 635 € (64% do ukončenia prvej hospitalizácie, prvý rok 20%, druhý rok 13%)
  - **dieťaťko bez dlhodobých následkov 25 násobok ceny starostlivosti o zdravé dieťa**, stredný stupeň postihnutia 33 násobok, **závažný hendikep 68 násobok ceny starostlivosti o zdravé dieťa**
- Kruse (University of Southern Denmark, Dánsko) **Ekonomické náklady na celoživotnú starostlivosť u chorých s DMO** (Lifetime costs of cerebral palsy) **860 000 €**
- CDC eviduje 3600 nových prípadov mentálnej retardácie súvisiacej s IVH ročne, zdravotné náklady na celoživotnú starostlivosť 3,6 miliardy USD ~ 1 000 000/os. (Ment L.R. et al. 2008)

Kontinuálne meranie CO₂

AARC odporúča realizovať u novorodencov

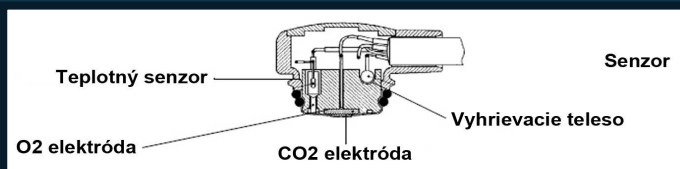
- s rizikom IVH
- s respiračnou tiesňou,
- perzistujúcou pľúcnou hypertenziou
- pri liečbe surfaktantom
- pri podpornej a umelej pľúcnej ventilácii, pri odpájaní
- pri chronických pľúcnych ochoreniach
- pri endotracheálnom odsávaní (potreba a efektivita)

(Thomsen, 2012; American Association for Respiratory Care, 2004; Sitting, 2004)

$T_c\text{CO}_2$?

Princípy a postup transkutáneho merania plynov

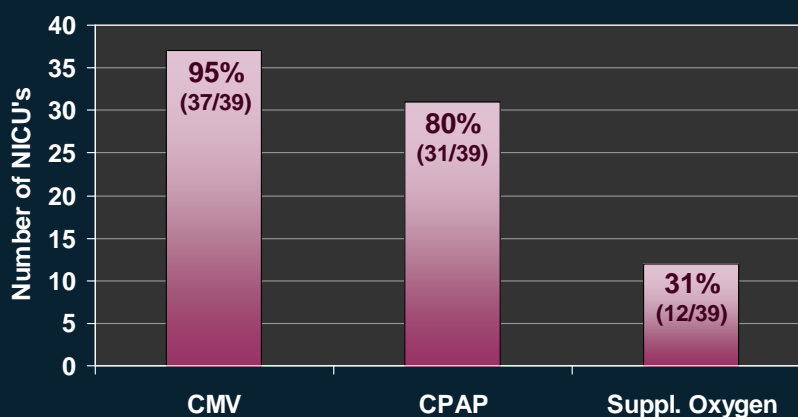
meranie plynov prestupujúcich kožným povrchom počas navodenej lokálnej hyperémie prostredníctvom Severinghausovho a Clarkovho senzora fixovaného ku kožnému povrchu.

Zmeny O_2 prestupujúce do elektrolytu pod membránou menia prúd (senzor typ Clark) a prestupujúce CO_2 mení zasa pH elektrolytu (senzora Severinghaus), na základe čoho je prepočítaná hodnota plynu

- **elektromagnetická interferencia** - ovplyvňuje pohyb iónov (elektrochirurgické procedúry, magnetické pole)
- podávanie **bikarbonátov** mení pH

(Bromley, 2008; Radiometer Medical ApS, 2011; Thomsen, 2012)

Využívanie TcCO₂ ??

Rüdiger, 2005: Využívanie TcCO₂/O₂ na 56 NICU:

- 77% využíva transkutánne meranie plynov
- 74% využíva oba tcCO₂ / tcO₂
- 64% kontroly krvnej vzorky námatkovo

<http://www.biomedcentral.com/1471-2431/5/30>

Ratna, 2015:

9 z 10 NICU v Holandsku

doi: 10.3389/fped.2015.00094

Transkutánne meranie CO₂

Výhody:

- neinvazívne kontinuálne monitorovanie
- nevyžaduje intubáciu dieťaťa
- dostupné aj pri HFOV (Vento G, et al., 2011)
- má vyššiu presnosť ako kapnometria

(Hejlesen, Cichosz, Vangsgaard, Andersen, 2009; Bernet-Buettiker, Ugarte, Frey, Hug, Baenziger, Weiss, 2005)

- Oneskorenie transkutánne meranej hodnoty oproti skutočnej zmene v organizme dieťaťa je pri hyperkapnii len o $16,8 \pm 1,3$ sekundy

(Thomsen, 2012)

Limity transkutánneho merania

- ↓ perfúzia, šok (Thomsen, 2012; Cabal et al., 1981; Bhat et al., 1981)
- vplyv vazóaktívnych liekov - artef. ↓ PtcCO₂ (Restrepo a kol., 2012, Cheifetz a kol., 2007)
- edém
- ťažká hypotermia
- závažné ochorenie kože

↓ periférna cirkulácia:

- ↓ presnosť merania TcO₂ > TcCO₂
- predĺženie reakčného času, > TcCO₂.

(hypotermia, šok)

(Bromley, 2008)

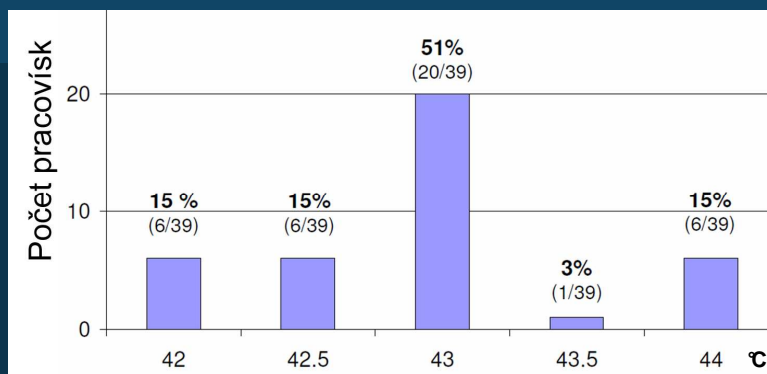

Postup a úskalia transkutánneho merania plynov

- Kalibrácia senzora, voľba teploty počas merania
- Fixácia senzora, voľba miesta fixácie
- Postup merania TcCO₂
- Výmena membrán

Teplota senzora počas merania

(Rüdiger, Töpfer, Hammer, Schmalisch, Wauer, 2005)

- kombinovaný senzor pre TcCO₂ / SaO₂, pri teplote **42°C**, výmena miesta v 12 hod intervaloch ⇒ **žiadne zmeny na pokožke**

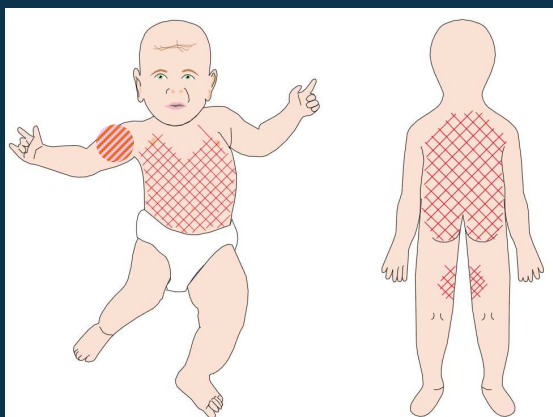
(Bernet-Buettiker, Ugarte, Frey, Hug, Baenziger, Weiss, 2005; Thomsen, 2012)

Teplota senzora počas merania

- vyššia teplota je vhodnejšia pre presnosť merania TcO_2
(Bromley, 2008; Thomsen, 2012)
- vplyv teploty na presnosť merania: $\uparrow$ teploty senzora môže $\uparrow$ produkciu CO_2 a $\uparrow$ rozdiel medzi $PaCO_2$ a $PtCO_2$. ($PtCO_2 > PaCO_2$, pri stabilnej teplote nenaruší koreláciu (Tingay, 2013; Thomsen, 2012).
- teplota $>43^\circ C$ – riziko popálenia kože novorodenca
- **! neodporúča sa u novorodencov nastavenie teploty senzora nad $43^\circ C$**
- **! pravidelné striedanie miest, kde je senzor nalepený:**
  - (striedanie minimálne 3 miest) (Restrepo, et al., 2012)
  - max. 4 hod (Radiometer Medical ApS, 2011)

Miesta fixácie senzora

☺ hrudník, medzirebrové priestory, laterálne strany brucha, chrbátik v pronačnej polohe, ušnica

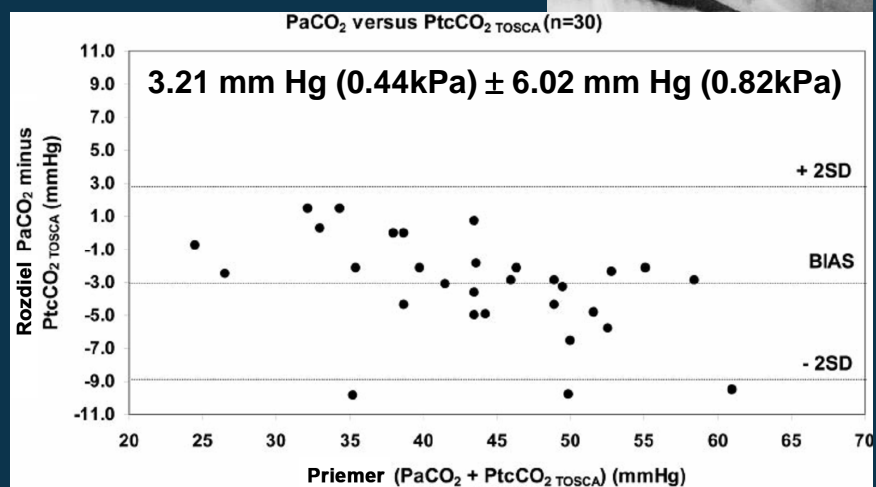
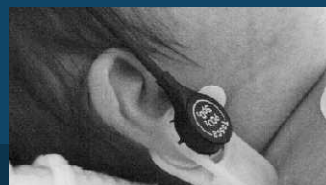
- bez edému,
- bez poruchy lokálnej perfúzie
- nie v oblasti veľkých ciev
- nie nad kosťou
- pri meteorizme nie v oblasti hypochondria
- nie na miesto s priamym tlakom na senzor
- pri PDA preduktálne (krvnú vzorku odoberať preduktálne tiež)

Thomsen, 2012; Rubortone, De Carolis, Lacerenza et al. 2012
Lacerenza, De Carolis, Fusco et al. 2008
Bromley, 2008; Sitting, 2004; Thomsen, 2012

Presnosť merania PtcCO₂

odchýlka v meraní $0,106 \pm 1,7$ kPa	EtCO ₂ is as reliable as TcCO ₂ monitoring in ventilated postsurgical neonates	Tingay, et al., 2013
odchýlka v meraní $0,989 \pm 5,3$ kPa	Use of a Combined SpO ₂ /PtcCO ₂ Sensor in the Delivery Room (ušný senzor)	Ruborton e et. all., 2012
TcPCO ₂ – PCO ₂ : 0.4 kPa (0.03–0.8) ($p < 0.05$)	Transcutaneous blood gas monitoring during neonatal intensive care	Kenneth et al., 2011
odchýlka v meraní $0,14 - 1,45$ kPa	Longtime performance and reliability of two different PtcCO ₂ and SpO ₂ sensors in neonates, ušný senzor	Bernet et all., 2008
81% TcPCO₂ rozdiel do 1 kPa oproti PaCO ₂	Monitoring of EtCO ₂ and TcCO ₂ during neonatal transport	Tingay, 2005
PtcCO₂ a PaCO₂ korel. koeficient $0,45$ (v 4. hod života)	Agreement of CO ₂ Levels Measured by Arterial, Transcutaneous and End Tidal Methods in Preterm Infants ≤ 28 W.G. (in the first 24 h.)	• Aliwalas et al., 2005

ROZDIEL PtcCO₂ A PaCO₂ – senzor na ušnici

(Bernet-Buettiker, Ugarte, Frey, Hug, Baenziger, Weiss, 2005)

Prospektívna štúdia porovnanie hodnôt CO₂ meranými transkutánne a hodnôt zistených v krvnej vzorke

Ciele:

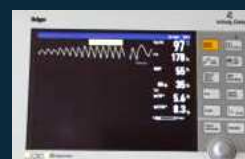
- Zistiť presnosť transkutánneho merania u novorodencov s rôznym postkoncepčným vekom a rôznou aktuálnou hmotnosťou
  - stanoviť **koreláciu**
  - overiť **vplyv vybraných faktorov** na koreláciu meraných hodnôt

Súbor

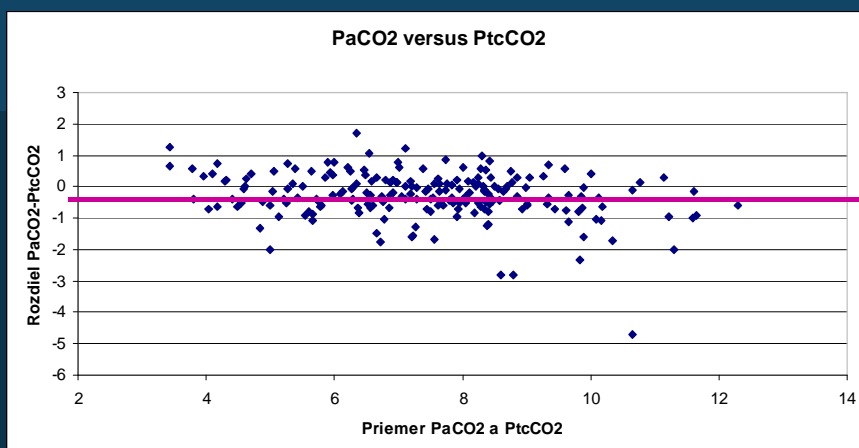
Počet meraní	celkom: 414 - 207 párových hodnôt; z toho: 97 u novorodencov s aktuálnou hmotnosťou pod 1000 g; 110 novorodencov ≥ 1000 g
Počet novorodencov	29 ; 7 (24,14 %) dievčat a 22 (75,86 %) chlapcov
Pôrodná hmotnosť	MED 870 g (450 – 4230)
Aktuálna hmotnosť	MED 1004 g (610 - 4230)
Skupina novorodencov s aktuálnou hm. <1000 g	priemerná aktuálna hmotnosť 786±106 g počet párových meraní 97
Skupina novorodencov s aktuálnou hm. ≥1000 g	priemerná aktuálna hmotnosť 2123±727 g počet párových meraní 110
Gestačný vek	MED 27 týždňov (24 - 40)
Postkoncepčný vek	MED 30 týždňov (25 - 41)
Skupina novorodencov s postkoncepčným vekom <32t.	priemerný postkoncepčný vek 28±1,13 týždňa počet párových meraní 109
Skupina novorodencov s postkoncepčným vekom ≥32t.	priemerný postkoncepčný vek 36±1,88 týždňa počet párových meraní 98
Respiračná podpora	spontánne 13 (6,28%); CPAP 46 (22,22 %); UPV 148 (71,50 %)

Protokol

- zjednotený postup práce všetkých sestier
- monitor: Infinity Delta Dräger
- technológia merania: Radiometer
- sonda neonatálna 8 mm TcO₂/TcCO₂
- teplota 42°C
- preliepanie á 3 hod (maximálne á 4 hod)
- kalibrácia á 8 hod

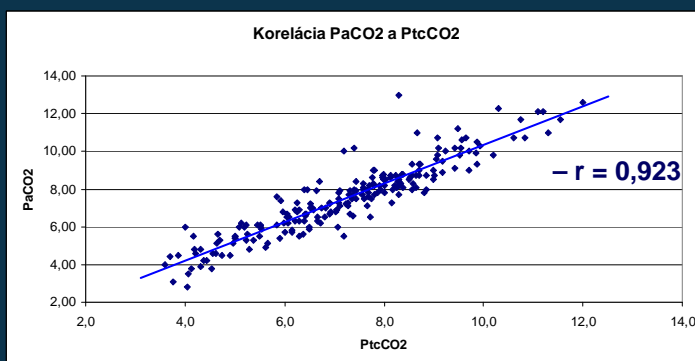

Priemerná odchýlka v meraní

	Priemerná odchýlka	± 2SD
Rozdiel	-0,3	1,492

Korelácia medzi transkutánnym meraním a hodnotami v krvnej vzorke

Dobrá korelácia:
Tingay, 2013;
Rubortone 2012;
Bernet, 2008;

Ide o takmer dokonalú závislosť medzi sledovanými premennými PaCO₂ a PtcCO₂ (korelačný koeficient – $r = 0,923$).

Rozdiel v korelácii hodnôt PaCO₂ a PtcCO₂ v závislosti od aktuálnej hmotnosti novorodenca

Aktuálna hmotnosť	Odchýlka v meraní PaCO ₂ – PtcCO ₂	2SD
< 1000 g	-0,38	1,782
≥ 1000 g	-0,19	1,160

p-hodnota	Hladina významnosti α	Porovnanie
0,0897	0,05	$p > \alpha$

Thomsen, 2012:
hmotnosť nemala
vplyv na presnosť
merania

Nezistili sme štatisticky významný rozdiel v korelácii hodnôt PaCO₂ a PtcCO₂ medzi pacientmi s aktuálnou hmotnosťou pod 1000 g a aktuálnou hmotnosťou 1000 a viac gramov.

Aktuálna hmotnosť novorodenca nemá vplyv na presnosť merania PtcCO₂.

Rozdiel v odchýlke merania PaCO₂ a PtcCO₂ v závislosti od postkoncepčného veku novorodenca

Postkoncepčný týždeň	Odchýlka v meraní PaCO ₂ – PtcCO ₂	2SD	Interval	
28 a menej	-0,375	1,994	-2,369	1,619
29-32	-0,378	1,012	-1,390	0,634
33-36	-0,192	1,174	-1,366	0,982
37 a viac	-0,116	1,188	-1,304	1,072
interval < 32	-0,380	1,690	-2,070	1,310
interval ≥ 32	-0,160	1,180	-1,340	1,020

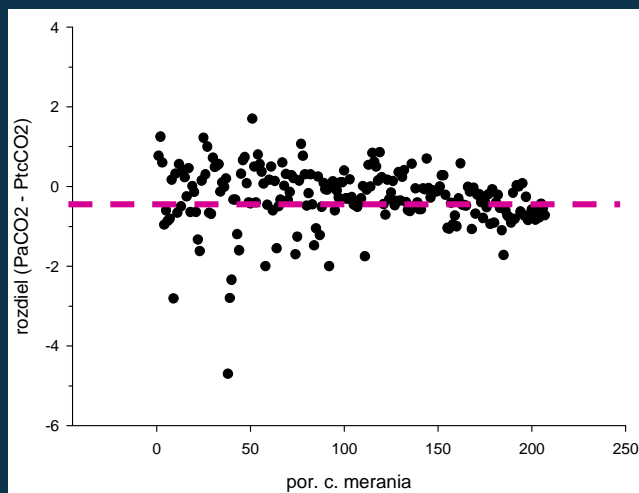
Rozdiel v odchýlke merania PaCO₂ – PtcCO₂ u novorodencov s postkoncepčným vekom < 32.t. bol vyšší ako ≥ 32t.

Rozdiel v korelácii hodnôt PaCO₂ a PtcCO₂ v závislosti od postkoncepčného veku novorodenca

Postkoncepčný týždeň	Korelácia PaCO ₂ /PtcCO ₂	p- hodnota
28 a menej	0,819	0,157
29-32	0,943	0,236
33-36	0,967	0,654
37 a viac	0,942	0,760

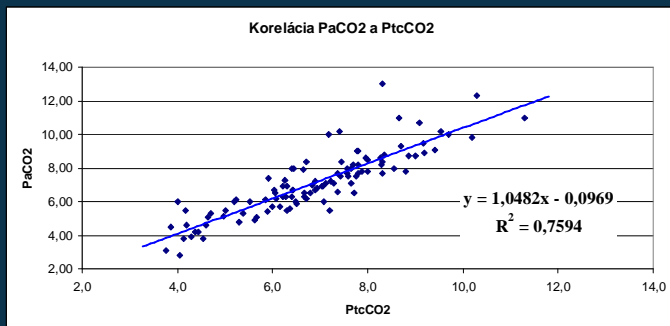
Rozdiel v korelácii hodnôt PaCO₂ – PtcCO₂ u novorodencov s postkoncepčným vekom bol vyšší u novorodencov ≤ 28. týždeň, **nebo však štatisticky významný.**

Rozdiel v odchýlke merania v závislosti od početnosti meraní

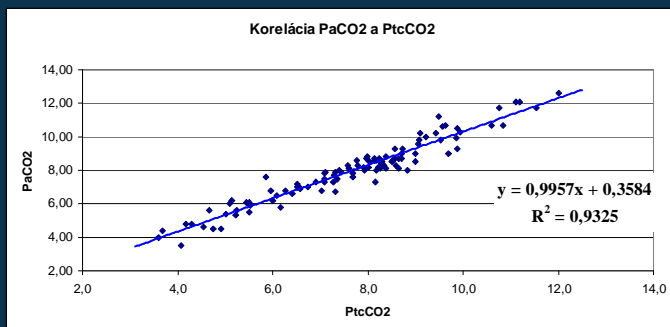

Presnosť merania sa počtom meraní vylepšuje

Úvodné
merania
1-100

Merania
101-207

Záver

- žiadne dieťa **nemalo poškodenie kože** meraním
- deti **neboli rušené** pre realizované transkutánne meranie
- transkutánne meranie viedlo **k znižovaniu počtu odberov krvi**
- väčšia odchýlka oproti krvnej vzorke bola u novorodencov s aktuálnou hmotnosťou nižšou ako 1000 g alebo postkoncepčným vekom nižším ako 32 týždňov, **rozdiel však nebol štatisticky významný**
- **vplyv na presnosť merania mali zručnosti sestier** ⇒ s postupujúcim časom sa znižovala odchýlka merania

VÝSLEDKY METAANALÝZY REALIZOVANEJ GRADING OF RECOMMENDATIONS ASSESSMENT, DEVELOPMENT, AND EVALUATION

- **korelácia** PtcCO₂ s PaCO₂ je **dobrá**, je **odporúčané porovnanie** s krvnou vzorkou na začiatku ako i periodicky v priebehu meraní a ak sledované trendy nezodpovedajú vývoju klinického stavu (1A – silné odporúčanie, vysoký stupeň dôkazu) ⇒ PtcCO₂ je vhodné **využívať pri všetkých stavoch**, ktoré vyžadujú monitorovanie parametrov **ventilácie** (2B – stredný stupeň dôkazu),
- monitorovanie nie je presné a **nie je ho vhodné využívať** ak je **v mieste merania prítomný edém**, alebo je prítomný celkový edém u pacienta (2B – stredný stupeň dôkazu),
- **miesta naloženia sondy sa musia striedať** a sledovať, či nedochádza k termickému poškodeniu tkaniva v mieste merania (1C - silné odporúčanie, nízky stupeň dôkazu)
- PtcO₂ a PtcCO₂ môže byť využité na posúdenie adekvátnej tkanivovej perfúzie a monitorovanie reperfúzie tkanív (2B – stredný stupeň dôkazu)

(Restrepo, et al., 2012)

Záver

- Pri dodržaní jednotných postupov je možné zabezpečiť presnosť v meraní ⇒ **edukovať o spôsobe transkutánného merania sestry pre ovplyvnenie presnosti získaných výsledkov**,
- Štúdiá potvrdila, totožne so zahraničnými publikáciami, že **transkutánne meranie CO₂** je metóda, ktorá je u novorodencov **využiteľná a prínosná**.
- Tento postup nenahrádza monitorovanie PaCO₂ v krvnej vzorke, môže však priniesť **benefity** zo zníženého počtu **odberov krvi, vpichov a bolesti** a najmä **výhodu kontinuálneho sledovania oxidu uhličitého** a predchádzať tak komplikáciám s tým súvisiacim.

- novorodeneci s rizikom IVH
- s respiračnou tiesňou
- pri liečbe surfaktantom
- po ťažkej asfyxii
- PPHN
- pri podpornej alebo umelej pľúcnej ventilácii, po extubácii,
- pri chronických pľúcnych ochoreniach,
- pri ochoreniach spojených s výkyvmi alebo patologickými hodnotami PaCO₂

Transkutánne monitorovanie plynov by malo byť súčasťou starostlivosti na novorodeneckých jednotkách resuscitačnej a vysokošpecializovanej starostlivosti a mohlo by tak viesť k zvýšeniu kvality a bezpečnosti poskytovanej starostlivosti.